

SİYASAL DÜŞÜNCELER TARİHİ II (MODERN DÖNEM VE SONRASI)

Doç. Dr. Bican Şahin

Dersin Konusu: En iyi siyasi örgütlenme biçimi nedir? Devletin varlığı bir zorunluluk mudur? Siyasal otoriteye itaat nasıl meşrulaştırılabilir? Adalet nedir, nasıl gerçekleştirilebilir? Sosyal adalet diye bir şey var mıdır? Özgürlük nedir? Bireysel özgürlüklerin sınırları nelerdir? Bu ve benzeri sorular, toplum halinde yaşamın başladığı günden itibaren insanoğlunun kafasını kurcalayan sorular olmuştur. Bu sorulara sistematik cevap bulma uğraşısı, siyaset felsefesinin özünü oluşturmaktadır. Siyaset felsefesinin başlangıcı genel olarak antik Yunan'a, özelde de Sokrates'e kadar geri götürülür. "Siyasal Düşünceler Tarihi", insanlığın peşini bırakmayan bu sorulara farklı dönemlerde, farklı düşünürlerce verilmiş cevapları inceler. İki dönemden oluşan bu dersin 2. döneminde, **modern dönem ve sonrasında** düşüncelerini ortaya koymuş olan düşünürlerin fikirlerinde bu soruların cevabını bulmaya çalışacağız.

Derse Hazırlık: Öğrenciler her hafta derse o hafta işlenecek konuda hazırlık yapmış olarak geleceklerdir. Öğrencilerin hazırlık yapıp yapmadıkları küçük sınavlarla tespit edilecektir. Bu küçük sınavların toplam değeri 10 puan olacaktır. Ayrıca hazırlanılarak yapıldığı belli olan derse katılım yılsonu notu belirlenirken göz önüne alınacaktır.

Ara sınav: Ara sınav haftasında o güne değin işlenmiş konulardan bir ara sınav yapılacaktır. Bu sınavın dönem sonu notuna katkısı 20 puan olacaktır.

Dönem Ödevi: Dönem sonu notuna 20 puan katkıda bulunacak 8-10 sayfalık bir dönem ödevi hazırlanacaktır. Öğrenciler ödev konularını daha sonra ders sorumlusuna danışarak belirleyecektir.

Genel Sınav: Genel sınav haftasında dönem sonu not ortalamasına 50 puan katkıda bulunacak bir genel sınav yapılacaktır.

Teşekkür: Bu dersin notlarının derlenmesi sürecinde bana destek veren Arş. Gör. Kadir Dede (Hacettepe Üniversitesi) ve Arş. Gör. Buğra Kalkan (Hitit Üniversitesi)'a teşekkürlerimi sunarım.

Kaynaklar:

Temel kaynak: Donald Tannenbaum ve David Schultz, *Siyasi Düşünce Tarihi: Filozoflar ve Fikirleri*, Çev. Fatih Demirci, Ankara: Adres Yayınları, 2010.

Diğer Kaynaklar:**Türkçe Kaynaklar**

Mehmet Ali Ağaoğulları, Levent Köker, *Tanrı Devletinden Kral-Devlete*, Ankara: İmge Kitabevi, 1997

Reyda Ergün, Filiz Çulha Zabçı, Mehmet Ali Ağaoğulları, *Kral Devletten Ulus-Devlete*, Ankara: İmge Kitabevi, 2006.

Mete Tunçay, *Batı'da Siyasal Düşünceler Tarihi*, İstanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2010.

İngilizce Kaynaklar

Bican Şahin, *Toleration: The Liberal Virtue*, Lanham, Md.: Lexington Books, 2010.

Leo Strauss and Joseph Cropsey (eds.), *History of Political Philosophy*, 2nd Edition, Chicago and London: The University of Chicago Press, 1973.

Haftalık Program

1. Hafta: Modern Dönemde Siyasal-Sosyal-Kurumsal Yapı, Yöntem ve Teoriye Dair

Merkezi devletin ortaya çıkışı, merkantilizm, gözleme dayalı bilimsel yöntemin soyut akla dayalı felsefenin yerini alması, devletin araçsallığı, yapaylığı ve dünyevi amaçlara (güvenlik, barış, vb.) hizmet etmesi

2. Hafta: Hafta: Modern Dönemde Siyasal Değişim: Niccolo Machiavelli

Güvenlik arayışı; elitler ve kitleler; talih ve erdem; siyasi özgürlük ve cumhuriyetçilik

3. Hafta: Modern Dönemde Dinsel Değişim: Luther ve Calvin

Modern siyasal düşüncenin dini temelleri; Reformasyon hareketi

4. Hafta: Modern Dönemde Bilimsel Dönüşüm: Kopernik, Bacon, Descartes ve Newton

Modern siyasi düşüncenin bilimsel temelleri; Aristotelesçi Hıristiyan kozmolojisinin yıkılışı

5. Hafta: Sosyal Sözleşme Teorileri I: Thomas Hobbes

Barış arayışı; iktidarın ortaya çıkarılması olarak sosyal sözleşme teorisi; mutlak Egemen

6. Hafta: Sosyal Sözleşme Teorileri II: John Locke

Mülkiyetin güven altına alınması; iktidarın sınırlandırılması olarak sosyal sözleşme; doğal hukuk ve doğal haklar; hoşgörü

7. Hafta: Sosyal Sözleşme Teorileri III: Jean Jacques Rousseau

Demokrasinin geri dönüşü; pozitif özgürlük olarak kendi kendini yönetme veya genel iradeye tabi olmak; cumhuriyetçilik

8. Hafta: Neo-Modern Meydan Okuma I: David Hume ve Adam Smith'in Düşüncesi

İskoç Aydınlanması; soyut aklın sınırlılığı ve şüphecilik; bir kendiliğinden düzen olarak piyasa ekonomisi ve işbölümü;

9. Hafta: Neo-Modern Meydan Okuma II: Edmund Burke ve Immanuel Kant'ın Düşüncesi

Aydınlanma taraftarlığı ve karşıtlığı; Kant'ta otonomi olarak özgürlük; Burke'ün düşüncesinde aklın sosyal olguları kavramadaki sınırlılığı ve muhafazakârlık

10. Hafta: Faydacılık: John Stuart Mill

Bireysellik ve özgürlük ilişkisi; bir ahlak teorisi olarak faydacılık; temsili hükümet

11. Hafta: Ütopik ve Bilimsel Sosyalizm: St. Simon, Fourier, Owen ve Marx

Ütopik Sosyalistler, Marx'ta Hegel ve Feurbach etkisi; ilerlemeci tarih anlayışı; diyalektik materyalizm; ekonomik determinizm; emek-değer teorisi ve artık değer kuramı; sömürü ve yabancılaşma; devrim

12. Hafta: Postmodern Dönemde Siyasal-Sosyal-Kurumsal Yapı, Yöntem ve Teoriye Dair

Soyut akla dayalı Aydınlanma, ilerleme fikri ve bilim fetişizmi eleştirisi

13. Hafta: Postmodern Düşüncenin Öncüleri: Friedrich Nietzsche ve Sigmund Freud

Mutlak doğruların yokluğu; döngüsel tarih anlayışı; medeniyet eleştirisi

14. Hafta: Dönemin değerlendirilmesi ve kapanış

Başarılı bir yarıyıl olması dileğiyle...

Dr. Bican Şahin